

آموزش دوره‌ی ابتدایی با استاندارد بین‌المللی

راهنمای جامع سیستم IB

سرشناسنامه	، مهدوی، صدیقه، ۱۳۳۶ -
عنوان و نام پدیدآور	، آموزش دوره ی ابتدایی با استاندارد بین المللی [کتاب] ، راهنمای جامع سیستم IBO / صدیقه مهدوی
مشخصات نشر	، تهران: موسسه خیریه آموزشی فرهنگی شهید مهدوی، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	، ۱۱۰ ص.، جدول: ۲۹×۲۲ س م.
شابک	، ۹۷۸-۹۶۴-۸۵۲۲-۱۳-۶
وضعیت فهرست نویسی	، فیبا
عنوان دیگر	، راهنمای جامع سیستم IBO.
موضوع	، آموزش ابتدایی - تربیت معلم
موضوع	، آموزش ابتدایی - ایران - راهنمای آموزشی
رده بندی کنگره	، ۱۳۹۲ ۸۸۸ م / ۸ / ۱۵۲۵ LB
رده بندی دیویی	، ۳۷۱ / ۳۰۲۸۱
شماره کتابشناسی ملی	، ۳۲۲۸۳۸۵

ناشر : موسسه خیریه آموزشی فرهنگی شهید مهدوی

نویسنده : صدیقه مهدوی

طراح جلد : سحر اصلانی

تعداد صفحه : ۱۱۰

چاپ اول : ۱۳۹۲

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۸۵۲۲-۱۳-۶

قیمت : ۷۰۰۰ تومان

تیراژ : ۱۰۰۰

نشانی : تهران - خ ولیعصر (زعفرانیه) - خ شهید اعجازی - کوچه مینا - کوه دامن غربی مجتمع آموزشی شهید مهدوی

تلفن : ۲۲۴۳۵۵۵۰

۴.....	سپاسگزاری
۵.....	پیشگفتار
۷.....	(۱) محور برنامه‌ی درسی : ترسیم ویژگی‌های دانش آموز موفق
۱۱.....	(۲) نگاه ما به یادگیری کودکان
۱۳.....	(۳) برنامه ریزی درسی
۱۵.....	(۴) چه می‌خواهیم بیاموزیم : اهداف آموزشی
۱۶.....	دانش : دانش آموزان چه چیزهایی باید بدانند؟
۲۱.....	مفاهیم : دانش آموزان چه چیزهایی را باید درک کنند؟
۳۰.....	مهارت‌ها : می‌خواهیم دانش آموزان قادر به انجام چه کارهایی باشند؟
۳۲.....	گرایش‌ها : می‌خواهیم دانش آموزان چه رفتار ها و عادات ذهنی را به نمایش گذارند؟
۳۳.....	عملکردها : می‌خواهیم دانش آموزان چگونه عمل کنند؟
۳۶.....	(۵) چگونه بهتر می‌آموزیم: روش‌های یاددهی یادگیری
۳۶.....	اهمیت پژوهش و معنی سازی چیست؟
۳۷.....	پژوهش چیست و چگونه تحقق پیدا می‌کند؟
۳۸.....	مراحل فرآیند پژوهش کدامند؟
۳۹.....	چگونه برای آموزش پژوهش محور برنامه ریزی می‌کنیم؟
۵۰.....	چه نوع عملکردی از نظر برنامه‌ی درسی پژوهش محور در دبستان مناسب است؟
۵۳.....	نقش بزرگسالان در آموزش پژوهش محور چیست؟
۵۳.....	نقش محیط آموزشی در آموزش پژوهش محور چیست؟
۵۴.....	نقش تکنولوژی در آموزش پژوهش محور چیست؟
۵۵.....	(۶) چگونه بدانیم چه آموخته‌ایم : ارزشیابی
۵۵.....	چرا ارزشیابی می‌کنیم؟
۵۶.....	چه چیز را ارزشیابی می‌کنیم؟
۵۶.....	مراحل ارزشیابی کدام است؟
۵۷.....	چگونه ارزشیابی می‌کنیم؟
۵۸.....	ثبت اطلاعات : چگونه اطلاعات مربوط به ارزشیابی را گردآوری و ثبت کنیم؟
۶۶.....	گزارش اطلاعات : چگونه نتایج ارزشیابی را اطلاع رسانی کنیم؟
۷۰.....	معیارهای ارزشیابی مؤثر کدامند؟
۷۲.....	(۷) واژگان
۷۶.....	(۸) نمونه‌های عملی
۱۱۰.....	منابع

سپاسگزاری

اگر نبود همت والای یاران و همفران ارجمندم در این سفر مقدس، بدون شک، هیچ گاه، نه این اثر، بلکه هیچ اثر دیگری پانمی گرفت و به وجود نمی آمد.

در خلق این اثر ویژه جا دارد از زحمات بی دریغ خانم؛ کیتانفر، بتول حیدری و فاطمه مرادی که تمامی همت خود را در تولید این اثر به کار گرفته اند، تشکر کنم و کوشش های خالص آن ها را بیش از پیش ارج نهم.

قدر مسلم اینکه هیچ کار علمی، به ویژه کارهای آموزشی که ارزش و هویت شان در کرو تعامل و تلاش جمعی است، بدون مشارکت همکاران انجام نمی پذیرد.

تشکر صمیمانه خود را به همه ی اعضای مجتمع آموزشی شهید مهدوی که به نوبت مستقیم یا غیر مستقیم من را در تولید این گونه دست آورد ها یاری می رسانند تقدیم و از:

معلنان زحمتش و ارجمند، دختران خوبم (دانش آموزان عزیز)، و والدین محترم که با همت والای خود همواره در کنار مدرسه هستند و ما را در تبیین و اجرای برنامه های آموزشی خوب یاری می رسانند تشکر می کنم.

صدیقہ مهدوی

تیرماه ۱۳۹۲

امروزه آموزش را جز اقدامی جهت تحقق رشد و بالندگی در یاد گیرنده تعریف نمی‌کنند. کودک از بدو تولد چیزهایی را می‌داند و توانایی‌هایی را داراست. او می‌داند که وارد دنیایی نو شده و می‌تواند چیزهای زیادی یاد بگیرد. به عبارت ساده‌تر، کودک می‌داند که می‌تواند یاد بگیرد. او خاصیت یادگیری را با خود به دنیا آورده است. بر این اساس او از بدو تولد می‌تواند شیر بنوشد، بعد از مدت کمی غذا بخورد، خیلی زود راه برود و گفتن آغاز کند.

مدت چندانی طول نمی‌کشد که کودک «پرسیدن» را شروع می‌کند و می‌خواهد که از همه چیز سر در آورد. نکته مهمی که باید قبل از هر چیز توسط بزرگترها درک شود، این است که کودک پرسشگر است و این خاصیت در او ذاتی است. پرسش‌های ابتدایی کودک، همان چه‌ها و چراهای آشنا، بسیار بزرگ هستند، اما بزرگترها فقط در محدوده دانش خود به او پاسخ می‌دهند و او را نادانسته محدود می‌کنند که این امری است نادرست.

بهتر آن است کودک را در معرض طبیعت قرار دهیم تا به عظمت نظام هستی و کوچکی خود پی ببرد و از همان کودکی به پرسش‌های خود بيفزايد و با هر دریافتی به حیرت واداشته شود. نقش بزرگترها از جمله معلمان، پدران و مادران تنها دادن هشدار و برطرف کردن موانع از سر راه رشد و یادگیری کودک و محافظت از او در مقابل خطرات احتمالی است. اگر چنین اتفاقی بیفتد کودک از همان ابتدای حیات خود درمی‌یابد که چیزهایی نیز در آن سوی حوزه ادراک حواس او (ماوراءالطبیعه) وجود دارند و در این وادی به پرسشگری خود ادامه می‌دهد و رشد می‌کند. لازم به یادآوری است که جواب این گونه پرسش‌ها را کودک خود به تنهایی باید بیابد. چرا که معلوم نیست مسیری که پاسخ دهنده طی کرده تا جواب سؤال را پیدا کند، برای پرسش کننده امروز مناسب باشد. زیرا درست است که جهان بینی هر کودک به عنوان یک انسان تحت تأثیر پیشینه خود از جمله نژاد، بوم و فرهنگ او قرار دارد، اما نیازهای امروز و فردای او با کودک دیروز متفاوت است. براین اساس آموزش زمانی مفهوم پیدا می‌کند که براساس اهمیت پرسشگری تعریف شود و این گونه به حیات خود ادامه دهد.

و اما پرسش کودک در محدوده‌ی «من کیستم» متوقف نمی‌شود. او بلافاصله رو می‌آورد به این سؤال که بداند آن کس و آن چه که در مقابل اوست کیست و چیست؟ به هر میزان که از خود فاصله می‌گیرد و دیگرهای متفاوتی می‌بیند، سؤالش دقیق‌تر می‌شود و سرانجام می‌خواهد بداند همه‌ی آن «دیگرهای» دیگر که هستند چرا و چگونه هستند؟ به عبارت ساده‌تر، او می‌خواهد بداند:

- کیست؟ از کجا آمده؟ به کجا خواهد رفت؟
- در کجای زمان و مکان قرار گرفته است؟ این زمان و مکان با سایر زمان‌ها و مکان‌ها چه تفاوتی دارند و اصولاً زمان و مکان به چه معناست؟
- چگونه با خود (دنیای درون و برون خود)، با دیگران و طبیعت ارتباط برقرار کند؟
- جهان چگونه است؟ چه ویژگی‌هایی دارد؟ چگونه اداره می‌شود؟ چه کسی عهده دارنظام هستی است و چه سرنوشتی در انتظار آن است؟
- ما چگونه خود را سامان می‌دهیم و چگونه خود را با شرایط در حال تغییر جهان هستی هماهنگ می‌کنیم؟
- سهم و مسئولیت ما در قبال حفظ سلامت جهان و پایداری آن چیست و چگونه به آن جامه عمل می‌پوشانیم؟
- برای انجام مسئولیت خود به چه چیزهایی نیازمندیم و چگونه به آن‌ها دست پیدا می‌کنیم؟
- برای رفع این نیازها چه دانش‌ها، مهارت‌ها و رفتارهایی را باید بیاموزیم؟
- چه موضوعات و مسائلی را باید بدانیم تا بتوانیم به دانش‌ها، مهارت‌ها و رفتارهای مورد نیاز خود برسیم؟
- چه روش‌هایی را به کار ببریم تا یادگیری ما به طور صحیح اتفاق بیفتد؟
- از کجا می‌فهمیم که یاد گرفته‌ایم؟

کتابی که در پیش رو دارید براساس رویکرد پژوهش محوری و فلسفه ساختن گرایی تهیه شده است. بدین معنی که مسئولیت یادگیری، معنا سازی و رشد دانش آموز بر عهده خود اوست نه معلم و یا کس دیگر. معلم در این نوع آموزش به معنای واقعی نقش تسهیل گر را ایفا می کند و وظیفه مهم او آماده کردن شرایط مناسب برای رشد همه جانبه و تعالی دانش آموز است.

کودکان به طور فطری پرسشگر هستند و این کار را از همان اوان کودکی دنبال می کنند. حال توصیه دانشمندان علم آموزش این است که معلم سعی نداشته باشد تا چیزی را به ذهن کودک منتقل کند.

بر این اساس در مجموعه ای که پیش رو دارید به دانش آموز فرصت داده شده است که پرسش های خود را مطرح کند و در پیدا کردن پاسخ پرسش های خود تلاش نماید. نکته جالب تر اینکه حتی معلم هم در این رویکرد در حال یادگیری است. چرا که معلم سعی دارد به پرسش های خود در قبال اینکه چگونه می تواند به دانش آموز کمک کند تا او بهتر یاد بگیرد، پاسخ دهد. در این نوع آموزش به معلم توصیه می شود با بهره گیری از فعالیت های پژوهشی، دانش آموزان را درگیر یادگیری کند و آن ها را در این راه به چالش بیندازد. آموزش درست این است که کودک خود پرسش های خود را طرح کند و برای پیدا کردن پاسخ مناسب پرسش خود به پژوهش، آزمایش، کندوکاو، مطالعه و تعامل با دیگران بپردازد. معلم هم در این نوع نگاه با دانش آموز و حتی با خود به تعامل پرداخته و دائم در حال یادگیری و تجربه اندوختن است.

پرسش های اساسی که در آموزش مبتنی بر پژوهش مطرح است - از جمله: من کیستم؟ در کجای زمان و مکان قرار دارم؟ چگونه با دیگران و محیط ارتباط برقرار کنم؟ کار جهان چگونه است؟ من خود را چگونه ساماندهی کنم؟ و سهم من در پایدار نگه داشتن جهان چیست؟ - شامل معلم هم می شود و تنها مخصوص دانش آموز نیست. در اینجا معلم مصداق همه ی این پرسش ها را در خود جویا شده و در جهت پیدا کردن پاسخ آن ها تلاش می کند.

توصیه این جانب به عنوان معلمی که سال ها درگیر این نوع آموزش بوده، این است که معلم هم برای خود پوشه ی کاری تهیه کند، همان طور که آن را به دانش آموزان توصیه می کند و نمونه ای از همه ی فعالیت هایی که در کلاس صورت می گیرد و نتیجه و بازخورد آن ها را در پوشه کار مذکور نگهداری کند. بسیارند معلمان با تجربه ای که با استفاده از همین پوشه کارها، مقاله و یا کتاب هایی ارزشمند تهیه کرده و در اختیار سایر معلمان و والدین دانش آموزان قرار داده اند.

اما اجرای چنین آموزشی کار بزرگی است که تنها از طریق برنامه ریزی مشارکتی آموزگاران میسر می شود. بسیار ضروریست که فرهنگ کار گروهی بین معلمان مدرسه گسترش یابد. زیرا در طی برنامه ریزی های گروهی است که فعالیت های آموزشی مورد بحث و بررسی و انتخاب قرار می گیرند. آموزش چه در داخل برنامه ی پژوهشی اتفاق بیفتد و چه در خارج از آن در هر حال باید متناسب با درک دانش آموز بوده و فهم آن برای او ممکن باشد. در اینجا تدریس براساس تسهیل و هدایت پژوهش در داخل و خارج از کلاس متمرکز می گردد. این نوع برنامه ریزی درسی که در راستای کمک به درک بهتر دانش آموزان، طراحی می شود، چالش برانگیز بوده و لذا لازم است که تمامی آموزگاران در آن مشارکت نمایند.